

לאתר בית המדרש <

מה חדש בבית המדרש?

סוגיות אקטואליות בנושאים שונים הנוגעים למצוות התלויות בארץ

ללוחות אחוזי ערלה לחץ כאן
ללוח ערלה קיץ תש"פ לחץ כאן

בענין עיסה העשויה להחלק
שאלה: אשה המכינה בצק שיש בו שיעור חלה אך בדעתה לתת חלק ממנו לאשה או לנשים אחרות, או שבדעתה לעשות ממנו כמה חלות או עוגות ולחלקם לאחר האפיה לכמה משפחות, האם חייבת בהפרשת חלה?
תשובה: אם מחלקת את הבצק לאשה נוספת או לכמה נשים ובכל חלק אין שיעור חיוב חלה, פטורה מהפרשת חלה. אך אם אופה כמה חלות שבכל אחת אין שיעור חיוב חלה ומחלקת אותם לאחר האפיה לכמה נשים, חייבת בחלה (יש אומרים שאם חשבה מראש לחלק את החלות לכמה נשים, אפילו שמחלקת אותם רק לאחר האפיה, פטורה מהפרשת חלה ולפי דבריהם יש להפריש במקרה זה בלי ברכה).
מפעל או מאפיה המכינים בצק על מנת למכור כגון בצק עלים וכדו' חייבים בהפרשת חלה.

חדש! חדש! חדש!
לבקשת רבים ממשתתפי השיעורים החיים עלה בידינו, בס"ד, להעלות את סדרת השיעורים לאתר.

ביאורים:
הקדמה:
המשנה בחלה¹ אומרת: "נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה ונשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה". ומבאר רבי יוחנן בירושלמי² שהעושה עיסה על מנת לחלקה בעודה בצק לחלקים שאין בכל אחד שיעור חיוב, פטורה מן החלה.

לשמיעת/הורדת
השיעורים לחץ כאן

בסיעתא דשמיא יצא
לאור
גליון הליכות שדה 208

לקבלת הידיעון לחצו כאן
לשליחת מייל חוזר

גליון מיוחד לזכרו של
הגאון רבי משה מנחם
טבאל זצ"ל במלאת
שלושים להסתלקותו
הפתאומית.

בגליון מובאות סקירות
מקיפות שכתב ר' משה
זצ"ל על כלאים בחממה,
איסור קצירת חדש ומניית
שנות ערלה בכרמים.

כמו כן מובעים בגליון נטפי
דמע ושביבי זיכרון מבני
החבורה, ידידיו תלמידיו
ומוקירי זכרו - יוצרים
לקורא חרך הצצה
לאישיותו הדגולה והגדולה
שהסתלקה מעמנו ולחלל
העצום שנפער.

הטעם לכך: כתבו הראשונים שכל שעומדת לחלק
הרי היא כמחולקת כבר מעכשיו ונמצא שאין בה
שיעור חלה. אולם לגבי נחתום לא אומרים סברא זו
כיון שאין דבר זה תלוי בדעתו, שיתכן ויזדמנו לו
לקוחות שיקנו ממנו את הכל או כמות גדולה שיש בה
שיעור חלה וחוזר ועושה את הכל לעיסה אחת, או
שלא ימצא כלל לקוחות לשאור ויעשה ממה שהכין
לחם אחד.

וכך פסק הרמב"ם³ והשו"ע⁴ "נחתום שעשה עיסה
לעשותה שאור לחלקה חייבת בחלה. שאם לא
תימכר יעשנה פת. אבל העושה עיסה לחלקה בצק
פטורה".

עיסה שנעשתה על מנת לחלקה לאחרים בעודה עיסה – לפני האפיה, פטורה מהפרשת חלה.

יש לשים לב שאם נשארה לבעל העיסה בשיעור
הפרשת חלה, יש להפריש ממנה בברכה ולכוון
לפטור בהפרשה זו גם את העיסה שחולקה לאחרים.
זאת משום שיש אומרים שאותו חלק אפילו שהוא
נפרד מהעיסה וחילקו אותו לאחרים הרי הוא טפל
לחלק שיש בו שיעור והוא חייב⁵.

דוגמאות:

אשה המכינה בצק בשיעור הפרשת חלה ומחלקת
לבנותיה הנשואות שיאפו בביתן ולא נשאר בידיה
בצק בשיעור חלה פטורה מן החלה. ואם נשאר לה
בצק בשיעור חלה בביתה עליה להפריש בברכה. ואם
נשאר לה בצק בשיעור שמפרישים בלי ברכה, עליה
להפריש בלי ברכה.

מורה המלמדת את תלמידותיה קליעת חלות והמורה
הכינה בצק בשיעור הפרשת חלה ומחלקת לכל
תלמידה חתיכת בצק וכל אחת מקבלת את החתיכה
שקלעה ואופה בביתה, בצק זה פטור מהפרשת חלה.
אמנם אם המורה משאירה לעצמה בצק בשיעור
הפרשת חלה תפריש חלה בברכה על מה שהשאירה
לעצמה ותכוין לפטור גם את החלק שנמצא אצל
התלמידות. [אך אי אפשר להפריש ממה שניתן
לתלמידות על מה שנשאר אצלה].

עיסה שנעשתה על מנת לחלקה לאחר האפיה חייבת בהפרשת חלה

כאמור, הפטור של בצק העשוי לחלק הוא רק אם
מחלקים את הבצק כשהוא בצק, אך אם מחלקים
אותו לאחר אפיה חייב.

דוגמאות:

אשה האופה חלות בשיעור הפרשת חלה ומחלקת
אותן לאחר האפיה חייבת בהפרשת חלה אף שבכל
חלה אין שיעור הפרשת חלה.

אשה שאופה עוגות לחלק למשלוחי מנות (מכמות
קמח בשיעור חלה) חייבת להפריש חלה אף שבכל
עוגה אין שיעור הפרשת חלה.

בשורה משמחת לשוחרי תורת
ארץ ישראל

ספר "ארץ והלכותיה -
תרומות ומעשרות"

בשעה טובה ומוצלחת יצא
לאור הכרך הראשון **מסדרת
הספרים "ארץ והלכותיה",**
מבית היוצר הגדול לתורת
ארץ ישראל, בית המדרש
להלכה בהתישבות "אמונת
איש".

בספר אסופת תשובות מאת
רבני בית ההוראה ע"ש הרב
רוזנברג זצ"ל שע"י בהמ"ד, על
שאלות שנשאלו במשך שנים
רבות על עניני תרומות
ומעשרות, שאלות מעשיות
ומצויות מהיום יום של הישוב
היהודי בא"י ובתפוצות.

הספר מתייחד בכך שהשאלות
והתשובות נכתבו בצורה
מעשית ותמציתית, ונוספו
עליהם חלק הביאורים בו
הורחבה היריעה בשפה
בהירה, המאפשרת ללומד
לקבל יסודות חשובים
בהלכות חמורות אלו, ולהבין
כיצד הסוגיות החמורות
לובשות צורה הלכה למעשה.
הספר סודר לפי פרקים
וענינים, בכדי שבנקל יכול
השואל למצוא תשובה
לשאלותיו. בסוף הספר ישנו
מפתח ערכים מפורט.

נסיים בתפילה, שיהיה
ספר זה נדבך לחיזוק
והידור קיום מצוות הארץ,
להרבות הדעת
בהלכותיה, ושנזכה לביאת
גואל ובנין הארץ במהרה.

יש אומרים שגם במקרה זה מפרישים בלי ברכה אם
מראש היה בדעתה לתת לכל משפחה חלות או עוגות
שאינן בהם שיעור חיוב חלה. בספר ארץ צבי [להגאון
רבי צבי פרומר הי"ד אב"ד קוז'קילוב⁶] כתב שאף
באופן זה יתכן שנקרא על מנת לחלק בעודו בצק
שהרי מראש חילקו את הבצק לחתיכות קטנות כדי
שיוכלו לחלק כל עוגה לאדם אחר, אף שהחלוקה
בפועל לאחרים נעשתה רק אחרי האפיה.

המנחת יצחק⁷ הביא חידוש זה וכתב שבכה"ג שלא
נשאר שיעור הפרשת חלה יש להפריש בלי ברכה.
למעשה מנהג העולם לא לחוש לכך ומפרישים
בברכה.

**עיסה שנעשתה על ידי מאפיה או נחתום על מנת
למכרה, אפילו אם נמכרת בעודה בצק, חייבת
בהפרשת חלה.**

הפטור של עיסה העשויה לחלק הוא רק כאשר אדם
אופה בביתו אבל מפעל או מאפיה (אפילו אם
מחלקים את הבצק הנמכר לחלקים שאינן בכל אחד
שיעור החייב בהפרשת חלה) חייבים בהפרשת חלה.
טעם הדבר מבואר בירושלמי הנ"ל⁸ שלא בדעת
הנחתום הדבר תלוי, שמא אחד יקנה כמות גדולה
שיש בה שיעור חיוב חלה.

דוגמאות:

מפעל שעושה בצק עלים ובכל מארז יש רק קילו
אחד, חייב בהפרשת חלה למרות שנמכר בעודו בצק
בכמות של פחות משיעור חלה.
(לכן אותם המפרישים חלה בביתם מכל מוצר
שקונים עליהם להפריש חלה גם מבצק עלים אפילו
אם אין בו שיעור, שהרי הוא בא מעיסה חייבת -
שהיה בה שיעור וחילוקה).

**עיסה שנעשתה על מנת לחלק (בעודה עיסה)
ולאחר חלוקתה הצטרף אחד החלקים לעיסה
אחרת, והתקבלה עיסה ששיעורה מחייב
הפרשת חלה, יש להפריש מעיסה זו ללא ברכה.**

מי שעשה בצק על מנת לחלקו בעודו בצק ואכן
חילקו, הרי שבצק זה פטור מחלה. ואף אם יוסיף עליו
בצק מעיסה אחרת שעדיין לא הפרישו ממנה חלה
כך שתתקבל עיסה בשיעור של הפרשת חלה, אין
בצק זה מצטרף להשלים לשיעור החייב בהפרשת
חלה כמבואר ברמב"ם⁹ ובשולחן ערוך¹⁰. טעם
הדבר הוא שהחיוב נקבע בשעת הגלגול - ואז הוא
היה פטור. אמנם יש ראשונים המחייבים בזה כמבואר
בראב"ד שם ובר"ש¹¹. ולהלכה כתבו הפרישה
והט"ז¹² שיפריש בלי ברכה.

**בצק שנעשה על מנת לחלקו לחלקים שאינן בכל
אחד שיעור, אך את כל החלקים משאיר לעצמו
ובדעתו לאכלם בזמנים שונים, ואף אם דעתו
לאפות אותם בזמנים שונים, חייב בהפרשת
חלה.**

לרגל השקת הספר יוצא
בית המדרש במבצע
מיוחד
מחיר הספר 30 ש"ח
כולל משלוח בדואר

לרכישה לחץ
כאן

במסגרת בית ההוראה
ע"ש הרב רוזנברג זצ"ל
עונים רבני בית ההוראה
במשך שעות היממה
לשאלות הלכתיות
בטלפון 02-6488888 שלוחה
31.
ניתן לקבל מידע או
לשאל שאלות באתר בית
המדרש להלכה
בהתישבות,
או בכתובת האימייל
bhl@bhl.org.il

בברכת
קיץ בריא,
מזכירות בית המדרש

כל האמור לעיל בענין עיסה שנעשה על מנת לחלק, הוא רק באופן שהעיסה הוכנה על מנת לחלקה טרם האפיה **לאחרים**, אבל אם עושה עיסה ומחלקה **לעצמו** לזמנים שונים, הרי שעיסה זו חייבת בחלה לפי שאין פטור של 'על מנת לחלק' בעיסה שמחלק לעצמו, כך היא דעת רוב הראשונים. וכך דעת הגר"א בהגהותיו לשו"ע והביא לזה ראייה ממנהג הנשים לאפות חלות לכבוד שבת ומפרישות חלה בברכה אע"פ שאין בכל חלה שיעור חלה [והרי מראש מתכוונות לעשות כמה וכמה חלות כדי שיהיה ללחם משנה].

ואמנם יש מן האחרונים שלא סוברים כך, אך להלכה נוקטים שאם מחלק לעצמו חייב, עי' משפטי ארץ חלה פרק ב סעי' כ ובהערה 46.

דוגמאות:

בצק שנעשה עבור כמה שבתות והוקפא, וכל שבוע מוציאים חתיכה ואופים - בצק זה חייב בחלה.

בצק שנעשה על מנת לחלקו לטעמים שונים, ומקפידים שלא יתערבו החלקים זה עם זה, לדעת החזו"א¹³ פטור מהפרשת חלה אף שלא מחלק ממנו לאחרים. [יש לדון אם אחרים מודים לו בזה כאשר מערבים בבצק עצמו טעמים שונים, אך במילוי שונה או מריחה שונה, נראה שזו רק דעת החזו"א].

דעת החזון איש שאם מחלק עיסה לב' חלקים שכל אחד מהם קטן משיעור חלה, ועל כל חלק מורח ציפוי שונה ומקפיד שלא יתערבו הבצקים זה בזה פטור מהפרשת חלה [סוגיה זו קשורה לדין אחר שאם יש לאדם ב' עיסות ומקפיד עליהם שלא לערבם שאינן מצטרפות, ולדעת החזון איש זהו אותו דין].

¹ פרק א משנה ז.

² שם.

³ הלכות בכורים פרק ו הי"ט.

⁴ סי' שכו סעי' ב.

⁵ חלת לחם (סי' ה סעי' יא) ובמקדש מעט (שכו ס"ק ט). ועי' משפטי ארץ (חלה פרק ב הערה 48).

⁶ סימן מט.

⁷ חלק י סימן קב. ועי' בספר מקראי קודש פורים סימן מא מה שכתב בזה.

⁸ חלה פרק א הל' ז.

⁹ פרק ז מהל' בכורים הל' ט

¹⁰ סי' שכו סעיף ד'

¹¹ חלה פרק ד משנה ה.

¹² סי' שכד ס"ק ה וט"ז סק"ד.

¹³ זרעים ליקוטים סי' ב ס"ק ב - ג.

